

جهانگردی در ایران

سیاست‌ها، برنامه‌های عمرانی و توسعه

با رویکرد به جاذبه‌های طبیعی گردشگری

حسن تقی زاده انصاری

تقی‌زاده انصاری، حسن، ۱۳۴۹ -
جهانگردی در ایران: سیاستها، برنامه‌های
عمرانی و توسعه با رویکرد به جاذبه‌های طبیعی و
گردشگری/ حسن تقی‌زاده انصاری. - تهران: اندیشه
پویا، ۱۳۸۳.
۱۴۴ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

ISBN 964-93340-5-x.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص. [۱۴۱] - ۱۴۴.

۱. جهانگردی -- ایران. ۳. جهانگردی.
الف. عنوان. ب. عنوان: سیاستها و برنامه‌های عمرانی
و توسعه با رویکرد به جاذبه‌های طبیعی گردشگری.

۳۳۸/۴۷۹:۱

۱۹تلف/۱۵۵ص

۸۳-۵۳۶۱.

کتابخانه ملی ایران

انتشارات اندیشه پویا

نام کتاب: جهانگردی در ایران

نویسنده: حسن تقی‌زاده انصاری

ناشر: اندیشه پویا ۲-۷۵۲۲۷۴۱

لینتوگرافی: کاوه تو

چاپ و صحافی: کلیان

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۳

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۹۳۳۴۰-۵-x

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار.....
۲	مقدمه.....
۳	بخش اول: تعاریف، مفاهیم و مبانی.....
۴	فصل اول: سیری در تاریخچه جهانگردی.....
۵	- پیشینه جهانگردی در جهان.....
۸	- پیشینه جهانگردی در ایران.....
۱۲	فصل دوم: مفاهیم و مبانی جهانگردی.....
۱۴	- جهانگرد.....
۱۸	- انواع جهانگردی.....
۲۱	- اثرات جهانگردی.....
۲۵	فصل سوم: جاذبه‌های جهانگردی.....
۲۶	- نظام جهانگردی.....
۲۷	- جاذبه‌های طبیعی.....
۲۹	- جاذبه‌های فرهنگی.....
۳۱	- جاذبه‌های خاص.....
۳۴	- جاذبه‌های طبیعی گردشگری ایران.....
۵۰	فصل چهارم: سیاست و سیاستگذاری.....
۵۱	- مفهوم سیاست.....
۵۲	- سیاستهای کلان.....
۵۲	- روشهای مطالعه سیاستها.....
۵۳	- سطوح مختلف تجزیه و تحلیل سیاستها.....
۵۵	- سیاستگذاری جهانگردی و اهمیت مطالعه آن.....
۶۱	فصل پنجم: دولتها و سیاستگذاری جهانگردی.....
۶۲	- نقش دولت در امور سیاستگذاری جهانگردی.....
۶۳	- دلایل مداخله دولت در امور سیاستگذاری جهانگردی.....

۶۴	- سطوح دخالت دولت در سیاستگذاری جهانگردی
۶۶	- نقش سازمان ملی جهانگردی
۶۷	- نقش سازمان ملی جهانگردی ایران
۷۰	بخش دوم: سیاستهای جهانگردی ایران
۷۱	فصل ششم: سیاستهای جهانگردی قبل از انقلاب (۱۳۵۶-۱۳۲۷)
۷۲	- برنامه اول تا سوم
۷۳	- برنامه چهارم
۷۹	- برنامه پنجم
۸۱	- نگاهی گذرا به طرح جامع توریست کنسولت
۸۶	فصل هفتم: سیاستهای جهانگردی بعد از انقلاب (۱۳۸۰-۱۳۶۸)
۸۷	- برنامه اول توسعه
۹۹	- برنامه دوم توسعه
۱۰۳	- برنامه سوم توسعه
۱۱۵	فصل هشتم: رویکرد برنامه‌های عمران و توسعه
۱۲۱	کتابشناسی، فهرست منابع
۱۲۱	فارسی
۱۲۳	انگلیسی

پیشگفتار

وجود جاذبه های فراوان طبیعی در کشور ما که از دیرباز مورد توجه سیاحان و جهانگردان بوده است، از جمله منابع بالقوه ای است که می تواند در رهایی ایران از اقتصاد تک محصولی نفت و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن نقش موثری ایفا نماید. گردشگری عنصر بزرگ دنیای مدرن است. امروزه کشورهایی که بیشتر به توسعه اقتصادی خود می اندیشند به صنعت جهانگردی به عنوان یک ضرورت مهم می نگرند، به همین لحاظ گردشگری در اغلب کشورها به ویژه ممالک غربی گسترش و پیشرفت فوق العاده ای یافته است به طوریکه فرانسه به تنهایی در سال ۲۰۰۱ پذیرای بیش از ۷۶/۵ میلیون گردشگر بوده است. بدون تردید بسیاری از کشورهای جهان در رقابتی نزدیک به دنبال کسب منافع و مزایای هر چه بیشتر اجتماعی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در کشورهای متبوع و بالا بردن سطح اشتغال ناشی از بهینه سازی این صنعت هستند.

یقیناً بهره برداری بهینه از فرصت های موجود در صنعت جهانگردی، مانند هر فعالیت دیگری مستلزم اتخاذ سیاست های اصولی و طرح برنامه های مبتنی بر تحقیقات و مدیریت علمی می باشد.

یکی از اساسی ترین فعالیت های دولت ها طراحی و تدوین سیاست های کلان است. در کشورهای صنعتی و همچنین در بسیاری از کشورهای در حال توسعه به هنگام طراحی و تدوین سیاست های کلان و برنامه های کشور به جهانگردی به عنوان ابزاری موثر در ادامه روند توسعه سیاسی، فرهنگی و اقتصادی توجه خاصی مبذول می شود. با نگاهی کوتاه به آمارهای ارائه شده از سوی سازمان جهانی جهانگردی در می یابیم که این صنعت چه آثار مهمی بر اقتصاد جهانی گذاشته است و این خود بیانگر اهمیت و گسترده بودن نقش آن در کشورها می باشد.

در کشور ایران هم با توجه به منابع و جاذبه های طبیعی جهانگردی که قابلیت سرمایه گذاری زیادی را در زمینه جهانگردی دارا می باشد و همینطور با توجه به اجرای ۸ برنامه عمران و توسعه در کشور که مسلماً در آنها به بخش جهانگردی توجه شده و سیاستگذاری هایی برای استفاده از جاذبه های جهانگردی به عمل آمده است. نگارنده با بررسی سیاستهای این برنامه ها درصدد این است که دریابد تا چه حد در سیاستگذاری ها به جاذبه های جهانگردی و به خصوص جاذبه های طبیعی جهانگردی توجه شده است.

مقدمه

علیرغم گسترش روزافزون و پرشتاب صنعت جهانگردی در سطح دنیا و با وجود منابع فراوان جذب جهانگرد در کشور ما، اطلاعات و آمارهای موجود حاکی از عدم موفقیت این صنعت و عملکرد ناگوارآمد آن است. به طوریکه برای مثال طی سال‌های برنامه اول و دوم توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی کشور در بعد از انقلاب عملکرد این صنعت هرگز به حد برنامه تعیین شده نرسیده است. این درحالی است که اهداف در نظر گرفته شده در این برنامه ها با توجه به منابع و توانمندی های موجود، درصدی دست نیافتنی نبوده است.

اطلاعات ذیل نشان دهنده جایگاه و موقعیت جهانگردی ایران در مقایسه با دیگر مناطق دنیاست:

ایران در کل جهان مقام ۷۰ بین ۲۱۰ کشور، جنوب آسیا مقام ۲ بین ۹ کشور، کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی مقام ۱۳ بین ۵۵ کشور و در راه ابریشم مقام ۱۳ را بین ۱۹ کشور دارا می باشد.

با توجه به آخرین آمارهای سازمان جهانی جهانگردی در سال ۲۰۰۱ تعداد ۱۴۰۲ هزار نفر جهانگرد از کشور ما دیدن کرده اند با توجه به این آمارها می توان وضعیت نامناسب جهانگردی کشور را مشاهده نمود.

با توجه به شواهد و اطلاعات موجود به نظر میرسد مسایل و مشکلاتی در زمینه جذب جهانگرد به کشور و به دنبال آن کسب درآمدهای اقتصادی از این محل وجود داشته باشد. مسایل و مشکلات جهانگردی از ابعاد مختلفی قابل بررسی است. ابعادی همچون منابع گردشگری سیاست ها و برنامه های گردشگری، تبلیغات، اوضاع فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و...

در بررسی موانع توسعه گردشگری در ایران میتوان گفت همه این موارد دخیل هستند. بطوریکه ایران با داشتن انواع جاذبه ها و منابع جهانگردی در جمع کم درآمدترین کشورها از لحاظ گردشگری است با توجه به این مطلب در این کتاب سعی شده است تا مشکلات و موانع جهانگردی ایران از منظر سیاست ها و برنامه های عمرانی و توسعه کشور بررسی شود. بطوریکه سیاست های تدوینی و تاثیر آنها بر مدیریت و استفاده از جاذبه های جهانگردی و خصوصاً جاذبه های طبیعی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

دکتر حسن تقی زاده: انصاری

فروردین ۱۳۸۳